

8.10.2024

Pieksämäen vesienhoitoryhmän kokous 2/2024

Aika

Klo 12.00–13.26

Paikka

Kanttila/MS Teams

Läsnä

Pekka Häkkinen, Pieksämäen kaupunki (pj.)
Leena Pelkonen, Keski-Savon ympäristötoimi
Roope Tarvainen, Pieksämäen Vesi
Ari Naukkarinen, Pieksänjärvi-Vangasjärvi osakaskunta
Mika Markkanen, Pieksämäen kaupunki
Lasse Hämäläinen ESAELY
Marjo Tarvainen, ESAELY (siht.)
Mari Oja, ESAELY
Tero Nieminen, POSELY
Juho Kotanen, ESAELY
Matti Laaksonen, Pieksämäen vesi
Hannu Järvinen, Naakkima-Naarajärven osakaskunta
Toni Paakkunainen, ESAELY

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Pekka Häkkinen ja sihteeriksi Marjo Tarvainen.

2 Edellisen kokouksen muistio

Lasse Hämäläinen kävi läpi edellisen kokouksen 19.3.2024 muistion. Muistio hyväksyttiin.

Edellisessä kokouksessa käsitellystä Kukkaropuron asiasta jatkettiin keskustelua. Oja sijaitsee luonnonsuojelualueella, jonka johdosta sitä ei voi aukoa ja ruopata. Tukkeena olleet siltapölkkyt on otettu pois. Kohde on myös vesitalousasia veden pinnankorkeuden ja veden johtamisen johdosta. Kohteessa on ongelmana yhdyskuntarakentamisen ja luonnonsuojelun välinen suhde, sillä rakennettua yhdyskuntaa ei voi jättää veden alle. Vesi nousee nyt ajoittain tielle ja talojen pihoille.

3 Vesienhoidon tilannekatsaus

Etelä-Savon ELYn järjestämät vesienhoidon infotilaisuudet (2 kpl), Mikkelissä 2.9. ja Kerimäellä 10.10. Aiheina rahoitusmahdollisuudet ja vesienhoitomenetelmät.

Vesienhoitokauden suunnittelu on käynnissä. Vesienhoitokauden 2028–2033 suunnittelun työohjelmasta ja vesienhoitoalueen keskeisistä kysymyksistä oli kuuleminen 15.12.2023–17.6.2024. Lausuntoja annettiin yhteensä 71 kpl (VHA1) ja 73 kpl (VHA2). Palautekoosteet netissä vesienhoitoalueiden sivuilla. Palautteet huomioidaan mm. vesienhoitosuunnitelmien valmistelussa.

Nostona palautteesta käytiin läpi käytännön toteutuksesta annettua palautetta, jossa oli kiinnitetty huomiota mm. rahoituksen lisäämiseen, rahoituksen helppoon haettavuuteen, valuma-aluetyön koordinointiin sekä hankkeiden kokoon, keston ja vaikuttavuuteen.

8.10.2024

Vesienhoidon tehtäviä vuonna 2024: Pintavesien tyypittely (tehty), paineiden (pintavedet) ja riskien (pohjavedet) arviointi (käynnissä), luokitteluun valmistautuminen, 3. vesienhoitokauden toimenpiteiden toteutuksen väliarviointi (käynnissä).

Luokittelussa siirrytään one out - all out luokitteluun, jonka mukaan heikoimman laatutekijän mukaan määräytyy luokka.

4 Rahoitushaut syksyllä 2024

Harkinnanvarainen vesienhoidon avustushaku 22.10.-2.12.2024. Painopiste valuma-alueella tapahtuviin toimenpiteisiin sekä vaikuttaviin yhteistyöhankkeisiin. Lisätietoja ELYn asiantuntijoilta.

METKA 8.10.-12.11.2024. Maanomistaja voi hakea avustusta itse suunnitteluun ja toteutukseen. Metsänojituksesta aiheutuneiden vahinkojen korjaamiseen. Tuki voi olla jopa 100 %. Käytettävissä 14 milj. euroa. Lisätiedot Marjo Ahola, Metsäkeskus.

JÄSMY 1.10.-15.12.2024 teemahaku luonnon monimuotoisuuden edistämiseen, vähintään 10 000 euron hankkeita. Yhdistykset voivat hakea rahoitusta. Maaseuturahoitus. Lisätiedot: Marjut Henttonen, ELY-keskus.

Keskusteltiin kelluvista aurinkopaneeleista. Pieksämäen alueelle kohdistuu suurta mielenkiintoa, paljon yhteydenottoja isoilta kansainvälisiltä yrityksiltä. Yritykset ovat olleet kiinnostuneita kaikista suo-alueista (alue vesitettäisiin) ja keskikokoisista järvistä. Konsultit ovat jo kierrelleet maastossa katso-massa paikkoja. Todettiin, että hankkeiden sijaintiin voidaan vaikuttaa parhaiten tässä vaiheessa en-nen kuin yritykset aloittavat lupaprosessin. ELY ottaa asiaan kantaa tapauskohtaisesti, joissain ta-pauksissa edellytetään myös YVA-arviointi. Investoinnit ovat tärkeitä paikkakunnan taloudelle.

5 Kyyveden valuma-alue talkkarihanke

Lasse Hämäläinen esitteli hankkeen tilannetta. Hankkeessa on tehty maanomistajien aktivointia.

Hirsikankaansuon kosteikko on valmistunut, luovutuspalaveri 10.10.2024. Lietjärven kaksitasouoman suunnitelma on valmis, mutta kohteen toteutus ei ehdi hankkeen aikana, selvitellään vaihtoehtoisia rahoituslähteitä. Variskankaan eroosiosuojaukset, suunnittelijana Janne Raassina, urakoitsijan kilpai-lutus, valmistuu syksyn 2024 aikana.

Hankkeessa on menossa loppuraportin valmistelu ja suunnittelutyökalun viimeistely. Valuma-alue talk-kari ei jatkune pilottihankkeen loppumisen jälkeen, talkkaritoiminnan jatkoa kuitenkin selvitellään. Hank-keesta hyviä kokemuksia, joten olisi hyvä saada jatkoa.

Hankkeen ohjausryhmän kokouksen yhteydessä järjestetään maastokäynti 31.10.2024.

6 ACWA-life hankkeen valmistelu

Alkuperäinen hankehakemus hylättiin kesäkuussa 2024, mutta hankkeesta tehtiin uusi hakemus (con-cept note) syyskuussa 2024. Tieto jatkoon pääsystä saadaan marraskuussa, jonka jälkeen jatkoon valitut hankkeet jättävät varsinaisen hakemuksen maaliskuussa 2025. Hankeaikaa olisivat vuodet 2026-2033 ja hankkeen kokonaisbudjetti 27,6 milj. euroa. Nimeä muutettiin hieman, uusi nimi on Acti-ons for Waters from Source to Sea

8.10.2024

7 Vesienhoitohankkeet

Avustetut hankkeet

Ahvenlammen ja Hiidenlammen hoitokalastus (ESAELY/1357/2022) on alkanut vuonna 2023, mutta pienen hoitokalastussaaliin johdosta hankkeelle haettiin jatkoa. Hanke sai jatkoaikapäätöksen 17.10.2023. Vaadittu valmistumisaika on 15.11.2024.

Vehkalammen ja Uuhilammen laskeutuskosteikoiden rakentamisen 1. vaihe. Hanke on saanut jatkoaikaa tammikuussa 2024, vaadittu valmistumisaika on 15.11.2024 mennessä. Hanke ei kuitenkaan tule toteutumaan, koska seurakunnalta ei ole saatu suostumusta maankäytöstä. Hanke päätetään, jotta rahat palautuvat muuhun käyttöön.

Iso-Nivujärven kunnostussuunnitelma on valmistunut syyskuussa 2024. Hankkeesta on tehty maksatushakemus. Suunnitelman pohjalta tultaneen tekemään hankehakemus toimenpiteiden toteuttamiseksi. Aiheesta on tulossa kylän yhteinen kokous.

Pieksänjärven vesikasvien niitto. Niittäminen toteutunut, mutta vesi oli alhaalla, mikä hankaloitti työn toteutusta. Kone ei pääse liikkumaan kuivalla maalla. Niittoa jatketaan ensi keväänä, jolloin vesi on korkeammalla.

Pieksämäen Naarajärven pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivittäminen. Vuonna 2010 laadittu pohjavesien suojelusuunnitelman päivitys. Tarjouspyyntö lähdössä Pieksämäen kaupungilta.

Muut vesistökuunnostushankkeet

Pieksänjärven hoitokalastus

Keväällä 2024 nuotattiin 10 eri paikassa eri puolilla Pieksänjärveä. Saaliista 90-99 % oli pientä lahnaa, seuraavaksi eniten oli kuhaa. Kuhia palautettu järveen. Kuhat ovat olleet pieniä, joukossa vain hyvin vähän mitat täyttäviä. Jonkin verran saaliissa oli myös särkeä. Kokonaissaalis 18,9 tonnia, josta yli 18 tonnia oli lahnaa. Keskusteltiin siitä, että voisiko järvestä poistaa pieniä kuhia. ELYn kalatalousasiantuntijan mukaan kuhat eivät kuitenkaan kuulu hoitokalastettaviin lajeihin, joten kuhia ei saa poistaa. Syksyllä 2024 on luodattu kolme kertaa, mutta kalojen parveutumista ei ole tapahtunut. Kalastusta jatketaan syksyllä, mikäli se on mahdollista. Kalastuksia jatketaan keväällä 2025, jolloin kaksinkertaistetaan rysien määrää.

Osakaskuntien yhdistyminen

[Pieksänjärvi-Vangasjärvi osakaskunta](#) on perustettu 28.3.2023.

[Vedenjakajan osakaskunta](#) (Pyhityn alue) on perustettu 23.5.2024.

Pieksänjärven hapetus

Osana Pieksämäen veden lupavelvoitetta.

Pyhityn kuormitus selvitys

Näytteenottoa ja virtaamamittauksia on toteutettu kaikissa tulo- ja laskuojissa. Raportti valmistuu vuonna 2025.

Ruokojärven alivedenpinnan nostohanke

Hanke jäissä osakaskuntien yhdistymiseen asti. Vesistön vedenpinnan korkeutta seuraa osakaskunta. Ei ole tapahtunut mitään.

8.10.2024

Metsätalouden luonnonhoitohankkeet (Metsäkeskus)

Parhaillaan valmistellaan Naarajärven valuma-alueen vesiensuojeluhanketta. Naarajärven valuma-alueen vesiensuojeluhankkeelle haetaan toteuttajaa toukokuun 2025 hankehaussa. Toteutuksessa ovat nyt Iso-Naakkiman ja Niskakoskenjoen vesiensuojeluhankkeet. Molempien vesiensuojeluhankkeiden toteuttaja on Veijo Kohvakka. Metsäkeskuksella on tällä hetkellä resurssipula johtuen henkilöstöleikkauksista ja työssä painotetaan suunniteltujen kohteiden toteutusta.

Pyhityn kosteikko (ETI-kosteikko)

Haitankärsijät kokeneet kosteikon pilaavan Pyhityn Hovilahden vedenlaatua. Asia tiedossa myös Keski-Savon ympäristötoimella. ELY –keskuksella selvitystyö käynnissä (patorakenteen asennus + näytteenotto). Ensimmäisten vesinäytteiden perusteella kosteikko näyttäisi toimivan.

Heiniön opinnäytetyö

Opinnäytetyön toteuttaa Xamkin ympäristötekniikan insinööri. Syksyllä 2024 tehdään kaksi vesinäytteenottoa, ensimmäiset näytteet otettiin 8.10.2024.

8 Lintuvesikunnostukset**Pieksänjärven valuma-alueella:**

- Vehkalammen ruoppaus (ISAVI/9775/2022)
 - Vesilain mukainen ruoppauslupa myönnetty 15.5.2023 (Hakijana: Etelä-Savon ELY-keskus)
 - Ruoppauksia tehty marras-joulukuussa 2023. Työt jatkuneet syyskuussa 2024.
 - Koneet siirretään 8.10.2024 Kirkko-Surnuin puolelle
 - Vehkalammen lintutornille tehdään uudet portaat
- Kirkko-Surnuin kunnostusruoppaus (ISAVI/9883/2022)
 - Vesilain mukainen ruoppauslupa myönnetty 27.4.2023 (Hakijana: Etelä-Savon ELY-keskus)
 - Valmistelevia töitä tehty syksyllä 2023, varsinaiset ruoppaukset aloitetaan syksyllä 2024, tavoitteena saada valmiiksi v. 2024 ainakin vesistöiden osalta (mahdollisesti siistimisiä myöhemmäksi).

Tuomiojärvi (Haapakoski)

- Osakaskunnalta saatu lupa padon purkamiselle ja uuden rakentamiselle
- Hakemus "Pieksämäen Tuomiojärven säännöstelypadon luvan rauettaminen ja lupahakemus korvaavalle pohjapadolle" lähetetty 28.6.2023 Itä-Suomen aluehallintovirastolle.
- AVI on myöntänyt luvan toteuttamiselle (28.3.2024)

9 Patohankkeet

Virmasjoen ja Längelmäenjoen myllypatojen suunnitelmat ovat valmistuneet vuonna 2022, mutta kummankaan toteutus ei ole edennyt.

Pieksänjärven säännöstelypato

Vesitalouslupa jätetty AVille, pyydetyt täydennykset tulee jättää 15.10.2024 mennessä. Seurakunnalta tulossa suostumus, osakaskunnalta odotetaan vielä suostumusta.

Niskajärven aliveden noston ja veden viivyttäminen

Ei ole edennyt paikallisten vastustuksen jälkeen.

8.10.2024

Heiniön pato

Heiniön pato on keskusteluttanut jo pitkään ja asia olisi hyvä saada etenemään. Tarvittaisiin paikallinen taho viemään hanketta eteenpäin, mutta tällä hetkellä asia ei etene.

10 Muut esille tulevat asiat

Pieksänjärven saarien välissä olevaa heinikkoa haluttaisiin poistaa. Asia voisi edetä niitto- ja ruopausilmoituksena. Myös kivien poistamista on mietitty veneilyn helpottamiseksi.

Keskusteltiin vuosittaisten kokousten määrästä ja todettiin, että on hyvä jatkaa kahdella kokouksella per vuosi. Kokouksiin voisi olla hyvä saada osallistujia myös osakaskunnista.

11 Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään Kanttilassa Pieksämäellä tiistaina 11.3.2025 klo 12-14. Kokous järjestetään hybridikokouksena.

12 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.26.

Sihteeri

Marjo Tarvainen

Liitteet

Esityksen runko

Jakelu

Tilaisuuteen kutsutut, Vesienhoidon blogisivut